

המדפיס הממשלתי

פעולות הביקורת

נערכה ביקורת על שיטת הנהלת החשבונות, ניהול המחסנים ובתי המלאכה.

סדרי מינהל

בחודשים מאי, יוני ואוקטובר 1962 נערכה ביקורת אצל המדפיס הממשלתי, שהקיפה את שיטת הנהלת החשבונות, את ניהול המחסנים ואת בית המלאכה.

שיטת הנהלת החשבונות

1. עד שנת 1961/62 התנהלו אצל המדפיס הממשלתי החשבונות בשתי מערכות נפרדות, תקציבית ומסחרית. במערכת החשבונות התקציבית נרשמו ההכנסות רק בגובה, שכיסו את ההוצאות במסגרת התקציב, והעודף נשאר כרוזבה בלתי תקציבית בידי המדפיס (ראה דו"ח שנתי 12, עמ' 64—65). מחוץ למערכת החשבונות התקציבית התנהלו רישומים במסגרת מערכת החשבונות העסקית. הביקורת עמדה על הבעייה, אם האופי העסקי של המדפיס הממשלתי אינו מחייב שינוי שיטת החשבונות. בשנת הכספים 1962/63 ניגש המדפיס הממשלתי לעיבוד שיטת חשבונות חדשה המאחדת את שתי מערכות החשבונות.

לפי השיטה החדשה יירשמו ההכנסות במלואן, כדי לאפשר למדפיס הממשלתי להשתמש בעודפי ההכנסות תיכלל בתקציב המדינה הקצבה מתאימה כהכנסה מיועדת. הוחל גם בתהליך של שילוב מערכת חשבונות תמחירית בתוך מערכת החשבונות הכללית, ועל יסוד זה תוכננה שיטת דיווח חודשית.

הנהלת החשבונות לרבות חשבונות המחסנים מוכנה.

2. הביקורת העלתה, שאצל המדפיס הממשלתי מתנהלות קרנות, שהכנסותיהן אינן נכנסות לאוצר המדינה והוצאותיהן אינן מתקצבות.

(א) מאז שנת 1954/55 נוהג המדפיס הממשלתי מדי שנה בשנה — פרט לשנת הכספים 1960/61 — לחייב את חשבון מלאי הסחורות בסכומים מסוימים ולזכות בסכומים אלה את החשבון "קרן לסחורות מקולקלות". ליום 31.3.1960 הצטבר בקרן זו סכום כולל של 36,536 ל"י. בשנת הכספים 1960/61 הושמדו טובין שונים, בעיקר מעטפות מקולקלות וטפסים שיצאו מכלל שימוש בסך כולל של 14,736 ל"י. בסכום זה זוכה חשבון המלאי והויבה הקרן לסחורות מקולקלות.

(ב) המדפיס הממשלתי נוהג להוסיף על כל חשבון של טובין שקיבל סכום קבוע מראש כהוצאות הובלה. בסכומים אלה מוזכים "חשבון הוצאות הובלה משוערות" ומחייבים אותו בהוצאות ההובלה הממשיות. בסוף שנת הכספים 1961/62 הצטברה יתרת חובה בחשבון האמור בסך של 1,080 ל"י.

(ג) המדפיס הממשלתי גם נוהג לחייב או לזכות את ערך משלוחי הקניות של הטובין בסכומים שונים לשם השוואת המחירים למחירי תקן קבועים. בסוף שנת 1961/62 הצטבר לזכות חשבון "הפרשי מחירים" סך של 38,144 ל"י.

לדעת הביקורת אין מקום לניהול קרנות כאלה. בהפסדים הנגרמים מקלקול סחורות יש לחייב את התקציב. אין זה מונע מן המדפיס הממשלתי להתחשב בתמחירו באחוז מתאים כממוצע של הפסדים מעין אלה, גם בלא להשתמש למטרה זו ברורבות מיוחדות.

ניהול מחסנים

1. המדפיס הממשלתי מחזיק במחסנים הבאים: מחסני נייר בתל אביב, ביפו ובירושלים; מחסני אספקה משרדית בתל אביב, בירושלים ובחיפה; מחסני חומרי עזר (חומרים לעבודה בבתי הדפוס) בתל אביב ובירושלים וחלקי חילוף למכונות משרדיות בתל אביב. הערך הכללי של המחסן לפי ספרי המדפיס ליום 31.3.1962 הגיע לסך 1.813.059 ל"י, ולאחר השיעור, בעקבות שינוי שער הלירה, לסך 2.163.865 ל"י.

מחסני הנייר מכילים כמויות גדולות של נייר מתוצרת הארץ להדפסות רגילות וכמויות נייר מתוצרת חוץ להדפסות מיוחדות. ערכו של המלאי הממוצע של נייר מתוצרת הארץ הגיע בשנת הכספים 1961/62 למליון ל"י בקירוב, וזה של הנייר מתוצרת חוץ למעלה מחצי מליון ל"י. המחזוריות של מלאי הנייר מתוצרת הארץ הגיעה ל-2.15 לשנה וזו של תוצרת חוץ ל-0.92 לשנה.

הביקורת דנה עם המדפיס הממשלתי בשאלה, מהו הגודל הממוצע הרצוי של מלאי הנייר. המדפיס הממשלתי עושה כעת מאמצים להקטין את המלאי ועם זה להבטיח, שהמלאי שיעמוד לרשותו יתאים לצרכים.

2. הביקורת דנה עם המדפיס הממשלתי על צמצום המלאי גם בפריטים אחרים. בכמה פריטים לא הייתה תנועה במשך תקופה ארוכה או שהתנועה הייתה אטית. ערך המלאי, שלא הייתה בו תנועה במשך השנה, הסתכם ליום 31.3.1962 לפי נתונים, שרוכזו על ידי משרד מבקר המדינה, בסך כולל של 100,000 ל"י בקירוב. למעשה מדובר בנכס בעל ערך יתר גדול, כיוון שבמקרים רבים נתבססה ההערכה על מחיר הקנייה, בעוד שהמחירים כיום עולים פי כמה על הרשום בכרטסת המלאי. לדעת הביקורת דרושה פעולה מתאימה לשימוש במלאי או למכירתו ולחיסול אותם פריטים, שאין בהם צורך.

3. המדפיס הממשלתי מחזיק ביפו מחסן נייר. הוצאות החזקת המחסן מסתכמות בסך 3,000 ל"י לשנה; לסכום זה יש להוסיף הוצאות הובלה. כמויות הנייר המאוחסנות ביפו קטנות יחסית וניתן לאחסן אותן במחסני הנייר בקריה בתל אביב, בפרט אם יורק מהם המלאי המיותר.

בית המלאכה

1. בית המלאכה לתיקון מכונות משרדיות מבצע עבודות תיקון בעיקר של מכונות כתיבה בשלוש הערים הגדולות בשביל משרדי הממשלה ובשביל חברות ממשלתיות. החשבונות של בית המלאכה מראים, כי היחידה עובדת בהפסד ניכר. ההוצאות בתקופה מאפריל 1961 עד מארס 1962 הסתכמו בסך 153,798 ל"י, ואילו ההכנסות באותה תקופה הסתכמו בסך 114,265 ל"י; ההכנסות כיסו רק 74% מההוצאות, והתהווה אפוא גרעון בסך 39,533 ל"י.

המדפיס הממשלתי הסביר, שהעבודות בוצעו במחירים שהם למטה ממחירי השוק, אפילו כשהן עלו לו יותר.

הביקורת עמדה על העיקרון, שאת הוצאות היחידה צריך לכסות מההכנסות המתקבלות מהמזמינים את התיקונים. אם המדפיס אינו יכול לעמוד בהתחרות עם השוק הפרטי, מהראוי לשקול אם יש מקום להמשך במתן שירותים אלו.

2. חשבוניות בעד תיקוני מכונות, שבוצעו בירושלים ובחיפה, מועברים לתל אביב לרישום ולגבייתם. המרכז בתל אביב אינו בודק, אם אמנם הוצאו חשבוניות על כל התיקונים שבוצעו.

הלשכה לשיקום נכי רדיפות הנאצים

רוב קרבנות הנאצים או שאיריהם זכאים לקבל במישרין מגרמניה פיצויים בעד הנזקים, שנגרמו להם מחמת רדיפות. קבוצה מסוימת של נרדפים אינה זכאית לפי חוק הפיצויים הגרמני לפיצויים בעבור נזקי גוף. המדובר באזרחי ישראל, שעלו לארץ לפני 1953 שלגביהם הם נקבע בחוק נכי רדיפות הנאצים, תשי"ז—1957, שהמדינה תשלם להם תגמולים בעד נזק בבריאות, שנגרם בעטין של רדיפות הנאצים. הטיפול בבקשות של נכים אלה הוטל על הלשכה לשיקום נכי רדיפות הנאצים שבמשרד האוצר, ומנהלה משמש רשות מוסמכת לצורך ביצוע החוק.

1. בדו"ח השנתי מס' 11 (עמ' 97) הצביע מבקר המדינה על הקצב האיטי בטיפול בבקשות וגם על כך, שהתקציב לתשלום התגמולים אינו תואם את הצרכים הממשיים. בעקבות הצעותיה של ועדת הכספים לדו"ח השנתי מס' 11 הביעה הכנסת את דעתה, שיש לעשות כל הצעדים הדרושים — על המסקנות התקציביות הנובעות מכך — להחשת קצב הטיפול.

ביקורת מעקב, שנערכה בדצמבר 1962, העלתה, שקצב הטיפול הוגבר במידה ניכרת: בעוד שמקודם הייתה מכסת הטיפול כ-190 תיק לחודש, עלתה המכסה בתקופה ינואר 1961 עד דצמבר 1962 ל-230 תיק בממוצע לחודש, כשהמכסה החודשית בנובמבר ודצמבר 1962 הייתה כ-400 תיקים. מתוך 29,500 בקשות שהוגשו נסתים הטיפול ב-10,650, מזה 7,424 בקשות שאושרו. כן הוגדלו סכומי ההקצבות לתשלומי התגמולים והותאמו לקצב המוגבר בטיפול בבקשות.

2. לפי החוק רשאי מנהל הלשכה, שמונה רשות מוסמכת לצורך החוק, לדחות את הטיפול בבקשה לקבלת תגמולים, עד אשר ימציא המבקש החלטה משלטונות מערב גרמניה בדבר תביעתו לפיצויים עקב שלילת חירותו. לפיכך טיפלה עד כה הלשכה רק באותן בקשות, שנוסח ההחלטות צורף אליהן.

מספר המבקשים, שהמציאו ללשכה עד סוף דצמבר 1962 את נוסח ההחלטה, היה 16,600, ושלבי טיפול הלשכה בבקשותיהם היו אז כדלהלן:

מספר הבקשות	שלבי הטיפול
10,650	סוים
2,700	נשלחו שאלונים ועדיין לא הוחזרו
1,800	הוחזרו השאלונים והבקשות הן בשלבי חקירה
1,300	נגנזו התיקים, מאחר שהתובעים לא המציאו את ההוכחות הדרושות, או הופסק הטיפול, כיוון שהתובעים היו זכאים לקבלת פיצויים מגרמניה
150	הופסק הטיפול, מאחר שהתובעים נפטרו, לפני שהוחלט על בקשתם